CÖNK 1580

Hazırlayan
CAHİT DENİZ

NİĞDE 2015

بو قناعت ... بجرم بیچاره عبد الکریم دیدیم

1. استوندان خرقام صیوب بغداد کلاحم الدیلر

ای یمرچکدم یکلرم هب نوجوان ایچون

جانی بلشی ترک ایدرسون اولت ... ایچون

هیچ امان ویرمه رقیب حسبةً لله ایچون

قتل ایدادیم فیلیم الدان صلاحیم الدیلر

تمت

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CÖNKLERDEKİ METİNLERİN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

1580 NUMARALI CÖNK

DSCN0729

Teşrin-i Sani 1214

Acıyın dostlar bana kim yüzü mâhım aldılar
Niçe kan ağlamayım çeşm-i siyâhım aldılar
Bir niçe hûnî harâmi kimseden ẖavf eylemez
Kazâ-yı seyf alıp ele doğru râhım aldılar[30]

Hey meded insâf edin ben bir zâ'if hâlim dedim
Mihnet-i hicrân elinden kâmeti dâlım dedim[31]
Bu fenâ-yı aşk içre bi-çâre 'abdâlım didim
Üstümden ẖırḳâm ṣoyub başdan külaḥım aldılar[32]

Bir alay bî-dîn ü bî-mezheb niçe sözde kusûr
Zemm edip tâ kim beni kendileri eyler huzûr
Mey içer mahbûb sever hem menba-ı fısk u fücur
Diyü bühtan eyleyip cümle günâhım aldılar[33]

Ey 'Ömer çekdiklerin heb nev-civân-ı içün
Canı başı terk idersün ol şân içün
Hiç amân virme raḳibi ḥasbeten li'l-lâh içün
Ḳatl ederdim n'eyleyim elden şilaḥım aldılar

Temmet

---

[30] O. Yavuz ve Y. Karasoy'un Âşık Ömer Divanı adlı eserinden alınmıştır.
[31] O. Yavuz, Y. Karasoy, a.g.e., s. 387.
[32] **Tekye-i aşḳ içre ben bî-çâre abdâlım dedim/ Hırkam eğnimden alıp baştan külâhım aldılar** (O. Yavuz, Y. Karasoy, a.g.e., s. 387.)
[33] O. Yavuz ve Y. Karasoy, a.g.e., s. 387.

هذا تلقین

یا عبداه ابن امة بریم اوج کره بویله دیلی بعده و
اذکروا العهد الذی خرجت علیه من الدنیا شهادة
ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله رسول الله
وان الجنة حق والنار حق وان الساعة آتیة لا ریب
فیها وان الله یبعث من فی القبور وانک رضیت بالله
ربا وبالاسلام دینا وبمحمد علیه السلام نبیا وبالقرآن
ایمانا وبالکعبة قبلة وبالمرسلین اخوانا ربی الله
لا اله الا هو رب العرش العظیم اوج کره یا محمد دی
ونبیی محمد علیه السلام برحمتک یا ارحم الراحمین

تمت التلقین

الهی قدوسی

صیونود عریان اولوردوم کیبدیردوک کونایلر
بی یوب اجوب اشیمزدیم کیمزدیم هیچ ابادر

DSCN0731

Hazâ Telḳîn

Ya 'abdah Emine Meryem, üç kere böyle dimeli Ba'dehu Üzküril-'ahdellezî ẖarecte 'aleyhi mine'd-dünyâ Şehâdeti enlâ ilâhe illallâhü vahdehû enne Muḥammeden 'abduhû ve Rasûlühû Ve enne'l-cennate haḳḳun vennare haḳḳun Ve ennes-sâ'ate âtiyetün lâ raybe fîhâ ve ennellâhe yeb'asü men fil-ḳubûr Ve Kul raḍîtü billâhi Rabben ve bil İslâmi dînen ve bi Muhammedin aleyhisselâm nebiyyen ve bil-Ḳur'âni imâmen ve bil Ka'beti ḳıbleten ve bil-Müslimîne iẖvânen Rabbiyellahu la ilahe illa hu Ve hüve Rabbu'l 'arşi'l 'aẓim. "Üç kere" Ya Muḥammed di ve nebiyyi Muḥammed aleyhisselem biraḥmetike ya erḥamerraḥimin.

Temmet Telḳin

İlahi-i Ḳuddusî

Ṣoyunub 'uryân olurdum giyüben köhne pelâs
Yiyüb içüb uyumazdım giymez idim hîç libâs

مال جاری بشماز دیدم اصلا ایدا ایلدیم احتراز

3

قدوسی

ای خدا قلدی پریشان عقلمی جبارلغڭ
هر گجه فکر ایلدکم خوف ایلرام قهارلغڭ
ایلدیم ایمانمی حقدر بیرلکم هم وارلغڭ
قورقیم ذا الغنه بکزماز بازارلغڭ
طغلدر اجعار کبدار دیم اولماسا ستارلغڭ
ایتمسه حکم تسلیا بوکه کلوما غفارلغڭ
ایمانم اسول عابدی جاهل بغیتر سوزونه
دوغری وار اولدسوزه مسکین گناهکار اوزونه
رحمتیکی کوستر مزا اصلا اهل جور سیکم کوزونه
اولا مزدیم طاقتیم یوقه بقمو انسانا یوزونه

ایضاً

کندیمی والله ویروب حضرتیدیم بیر یوللر
کمسه رغبت ایتمزدیدی تابتیم کبی قوللر
قودرادیم یوقه کیمسه بیر خطوایی هر حوه یولر
جسمیمی بحر الطردیم بقمیوب صاغه صوله

ایضاً

صیونوب عریان اولوردوم کیوبجه کوتایلر
بی یوب اجوب اویوردیم کیمزدیم هیچ لباس

DSCN0732

Nâsa ḳarışmazdım aṣlâ ider idim iḫtirâs

Ḳuddusî

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Ey ḫudâ ḳıldı perîşân 'aḳlımı Cebbârlığın
Her ḳaçan fikr eylesem ḫavf eylerem Ḳahhârlığın
Eyledim îmân ki ḥaḳdır birliğin hem varlığın
Ḳulların bâzârlığına beñzemez bâzârlığın
Taġlara çıḳar giderdim olmasa Settârlığın
İtmese hem tesliye bu göñlümi Ġaffârlığın

Uymazam şol 'âbid-i câhil muḳannit sözüne[34]
Düşürür ol vesvese miskîn güneh-kâr özine
Raḥmeti göstermez aṣlâ ehl-i cürmiñ gözüne
Olmaz idi ṭâḳatim baḳmaġa insân yüzine

Eyẓân

Kendimi dellâla virüb ṣaṭar idim bir pula
Kimse raġbet eylemez zîrâ benim gibi ḳula
Ḳudretim yoḳ gitmeğe bir haṭve ḥergiz ḥaḳ yola
Cismimi baḥre aṭardım baḳmayub ṣaġa ṣola

Eyẓân

Ṣoyunub 'uryân olurdum giyüben köhne pelâs
Yiyüb içüb uyumazdım giymez idim hîç libâs

---

[34] **Kanmazam şol 'âbid-i câhil muḳannit sözüne** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.648)

نا سزا قاردیشمازدیم اصلا ایدا یدیم احتراز
نفعا چوقدی کناردیم کورمازیدیم چشم ناس

ایضا

رحمتنک بول دیردیلار فرمان ایتنده ای مجید
توبه کار قولاره رحمته سنک اولور نظلیلک مزید
صوچینی بیلوب صلحا اقبال ایدان اولدی سعید
اوت یا ذنب کول اولوردیم اولمسه خلقتک حمید

ایضا

ایلدیکت بیر کاز تجلی پاره پاره اولدی طور
بر ضعیف لطف ایله بر کز نکاح اتسان نولور
سن لطیف سیک هم حلیم سیک هم کریم سیک هم صبور
اول حبیبک حرمتنه بز قولکرا ای غفور

ایضا

چونکه بیرادیک رحیم دیر بیرادیک رحمه سنک
هم جواد سیک ایتنک سائلرا احسان سنک
کلدی قدوسی قیوکه ترک سنک فرمان سنک
سن عیبلر اورتوجو سیک عفو ایله غفران سنک
طغلار اجقار کیدار دیم اولما بسا ستار العیوب
ایتما دهم تسلیا بو کوکولوما غفار الغیوب

تمت

DSCN0733

Nâsa ḳarışmazdım aṣlâ ider idim iḥtirâs
Tenḥâ çöllerde gezerdim görmez idim cism-i nâs

Eyẓân

Raḥmetim boldur didiñ Ḳur'ân içinde ey Mecîd
Tevbe-kâr ḳullarına seniñ olur faẓlıñ mezîd[35]
Ṣuçunı bilüb ṣaña iḳbâl iden olur ṣa'îd
Oda yanub kül olurdum olmasa ḫulḳuñ ḥamîd

Eyẓân

Eylediñ bir kez tecelli pâre pâre oldı Ṭûr
Ben ża'îfe luṭf-ıla bir kez nigâḥ itseñ nolur
Sen Laṭifsiñ hem Ḥalimsiñ hem Kerîmsiñ hem Ṣabûr
Ol ḥabîbiñe baġışla ben ḳuluñu ey Ġafûr

Eyẓân

Çün[ki] bir adıñ Raḥîmdir bir adıñ Raḥmân seniñ[36]
Hem civânsın işiñ sâ'illere iḥsân seniñ[37]
Geldi Ḳuddusî kapuña kul seniñ fermân seniñ
Sen 'ayıblar örtücüsiñ 'afv ile ġufrân seniñ
Taġlara çıḳar giderdim olmasa Settârlıġın
İtmese hem tesliye bu göñlümi Ġaffârlıġın

Temmet

[35] **Tevbe-kâr ḳullarına olur seniñ faẓlıñ mezîd** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.648)
[36] **Çünki bir adıñ Raḥîmdir bir adıñ Raḥmân seniñ** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.648)
[37] **Hem cömerdsin ki işiñ sâ'illere iḥsân seniñ** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.648)

دنیا که بیر بلبل مثالی غرقابم غنچه‌لر طالبی
الله اتسم جوع زمانده بیر دلبر الیم
اوله ملکی سیمالی بیر غروزونه بولنه
بن وجودیم فانی قیلدیم کسیلدی طمعم

سماعی

خدا یا کبر و اصل اله جدا دوشدم نگارمدن
فلکدن خشم ایدوب اودونی بنی کوکلوم یارمدن
یولوک
مده
بنم فکر ایدوبده کیم سنکله همی دلبر
بمادمت حق شیخ کیم بنم یا نوکه عارمدن
فلکدن بکا نه یار اولدی نه یار اغیم کسار اولدی
نه اجیلری قتی بخشیم نه کوردوم دوزکارمدن
بنی ایدلعبک فانی بغایت بعدمی یا قندیکی
نوتقرم کرکلمه اغدی فلک طالعی شکی فار
دخی جنده حور دلبر بیزوکه توسیس سلینالی دکر
کوکل دریده مثال اتمن کلجلن اسکی یارمدن
اولیم برکون بنم بیلی بیلی بنم دلاب اوله کلی
محبت قوتی کلمز دیل اسکی هرا زمدن

DSCN0734

Der ki 'Ömer bülbül misalî konaram gül dalına
Aldanıram çoḥ zamandır bir dilber alına
Ol melek simâlı bir ḳuzunun yoluna
Ben vücudum fâni ḳıldım kimseler ta'an itmesün

Semâ'î

Ḫudâya-girü vâṣıl ile cüdâ düşdüm nigârımdan
Felek ḫışm idüb ayırdı beni gül yüzlü yârımdan

Benim fikrim de budur ki seniñ yoluña hey dilber
Melâmet ḫırḳasın giyüb geçem nâmûs u 'ârımdan

Felek baña ne yâr oldı ne yaranım keser oldı
Ne açıldı ḳoncam ne güldüm rüzgârımdan

Beni ayrılıġın narı be-ġâyet yaḳdı yandurdı
Tütünüm göklere aġdı felek ṭuṭuşdı nârımdan

Daḫi cennetde ḥurîler yüzün gösterseler biñ kez
Göñül birine meyl itmez geçilmez eski yârımdan

Ölem bir gün yatam biñ yıl tenim türâb ola küllî
Muḥabbet ḳoḳusı gelür yel esdikçe mezârımdan

Bu Âşık Ömer'in vâhı çıkupdur göklere âhı
Seher vaktinde vallahi sakınıp âh u zârımdan[38]

[38] O. Yavuz, Y. Karasoy, a.g.e., s.37

فتنهٔ وحشتی جهانده بنده یکجون بنا سویلمه
انیلهی ایچون قرمیشتم بنی بو سرّی سودایه بنی

م م م
م

بر غزل عاشقک

یار ایچون اولدوم کیمسه‌لر طعن ایتمسون

یا بنده کریاده اولدم کیمسه‌لر طعن ایتمسون

عاشق اولنلک مثالی اشئور جلمسیلره بیلور
هلر یمه کوردوم کچردیم کیمسه‌لر اطعن ایتمسون

کوزمدیم مهر وفانی تجلی عمریم دائر ایله
عاشقلکی بنم وجردکی نجه بوز بیلی فنا ایله

محجر وار معدلی صوابدر بیر صباحلوح یار
ابشدوب بو کاری بنی صوفلر طعن ایتمسون

ایلدم محبتی اولنا هلی عاشقیم یا ایتمسون
بکا هردم جور بدر سیه ده کاداره الحکم
صنعتم محبوب سویلهی غیری کاوله الحکم
اوستاد مدای بیلیر نویه وم کیمسه‌لر طعن ایتمسون
دوستلر ایله فراغت کلش عالم بیلیو بکا
فارغ اولمادم یار مدای کیمسه‌لر طعن ایتمسون

DSCN0735

Fitne-i vuḥş-ı cihânda niçün bana söylemez
Anıñ içün ḳoymuştum ben bu sırr-ı sevdâya ben

'Âşıḳ 'Ömer

Yar içün ben ḫayrân oldum kimseler ta'an itmesün[39]
Ya bende giryân oldum kimseler ta'an itmesün
'Âşıḳ olmaḳ müşkil işdür çekmeyenler ne bilür
Hele ben gördüm geçirdim kimseler ta'an itmesün

Görmedim mihr ü vefâyı geçdi 'ömrüm zâr ile
'Aşıḳıñ yanmaz vücudu nice yüz biñ nâr ile
Ḥacca varmaḳtan ṣevâpdır bir ṣarılmaḳ yâr ile
İşidüp bu kelâmı ṣofular ta'an itmesün

Eylerem muḥabbetle ol şâhıñ 'âşıḳıyım 'âr itmesün
Baña her dem cevr ederse ben oña zâr etmezem
Ṣan'atım maḥbûb[u] sevmek ġayrıya kâr itmezem
Üstâdımdan böyle gördüm kimseler ta'an itmesün

Bu Ömer gulâmın oldu gün-be-gün cânım sana
Sûfinin pendi gerekmez oldu şimdi bir bana[40]
Dostlar ile ferâġat-ı gülşen cümle 'âlem birdir baña
Fâriġ olmazam yârimden kimseler ta'an itmesün

---

[39] ***ta'an itmesün*** ifadesi adı geçen eserde ***dahl etmesin*** şeklindedir.
[40] O. Yavuz, Y. Karasoy, a.g.e., s.639.

عمر شوخ

ای اغلادرماقیلی اولدوم بر بطنا دریا یه بن
انلی ایچون دوشدم شیمدی حسابیله غوغایه بن

بر الندە دولو بادە بر الندە خنجری
قورقیم شاید دوورنکه کیدم امداده بری

بر کوجە جاهل انجیل وار کوسترور هر دم بڭا
دوشنده قیغانیم قالوردم صندیک صنا

دوجو عیسیه قبلم عشقنه محبت ایله بنا
بو قسه یا ربی شکر ایدرم حضرت عیسیه بری

تا بیجه صبح اولنجه دوندیلرم بر ده ذار
قلمدی صبریم المدە کندی الدانم اختیار
بر اما نسبز یار اوجوندا اولمشم بر قرار
تکنه و بر سالی قایقلی اولدوم کرمادم کلناری
دردمنده عمر شوخ یلی حالنه رحم ایلمز
چوق نصیحت اتدیم اما هیچ انکا کار ایلمز

DSCN0736

'Âşık 'Ömer

Ey aġalar mâ'il oldum bir puṭa-u tersâya ben
Anıñ içün düşmüşüm ruhban ile ġavġaya ben
Bir elinde dolu bade bir elinde ẖançeri
Ḳorḳarım şâhiddürür kime gidem imdâda ben

Bir küççücek İncil var gösterür her dem bana
Rûşeni ah u fiġânım ḳaluram ṣandıñ ṣana
Ruḥ-u 'İsanıñ 'aşḳına merḥamet eyle bana
Yoḳsa yarın şükr iderim ḥażreti 'İsaya ben

Ta giceler ṣubh olandan beridür ah u zâr
Ḳalmadı ṣabrım elimde gitdi elden iẖtiyar
Bir imânsız yâr öcünden olmuşam ben bî-ḳarar
Tek ne virseñ ḳâ'il oldum görmezem külliyâ ben

Derd-i mende 'Âşık 'Ömeriñ ḥaline raḥm eylemez
Çoḳ naṣiḥat ettim ama hiç aña kâr eylemez

فردوسی

کوزوکز اچ ایقودان اویان کوکول سکا دیمادیمی
قالورپوند اچوره ادیوبان کوکول سکا دیما دیتی
کسل دریاسنه طالدیکز دکزیکز دذینی الدیکز
ارانلردان فره وقلدیکز کوکول سکا دیما دیتی
امان کوکول دیدیم سکا کیدالیم کل حقدان یکا
ایدالیم بندلک اکا کوکول سکا دیما دیتی
دیدیم کل ایدالیم غیرات که الداوارایکان فرصت
طوطوب طورما زسنی صحبت کوکول سکا دیما دیتی
بو دنیا کلدنز اولور اولوم اجبسنی بیلور
سنکده باشیکه کلور کوکول سکا دیما دیتی
بس اندکره سکا بندی بکا سنی ایلدیکز فندی
جز یلورجشمکیک بندی کوکول سکا دیما دیتی
اولور بلکو بدان عریان قبرا جندا ایددا
ایدار ریا لکی طالا کوکول سکا دیما دیتی

DSCN0737

Ḳuddusî

Gözüñ aç uyḳudan uyan
Göñül saña dimedim mi
Ḳalur yolda çoḳ uyuyan
Göñül saña dimedim mi

Kesel deryâsına taldıñ
Ki nevmiñ dadını aldıñ
Erenlerden girü ḳaldıñ
Göñül saña dimedim mi

Âmân göñül didim saña
Gidelim gel Ḥaḳdan yaña
İdelim bendelik aña
Göñül saña dimedim mi

Didim gel idelim ġayret
Ki elde var iken fırṣat
Ṭuṭub ṭurmaz seni ṣıḥḥat
Göñül saña dimedim mi

Bu dünyâ[ya] gelen ölür
Ölüm acısını bilür
Seniñ de başıña gelür
Göñül saña dimedim mi

Ben itdikde saña pendi
Baña sen eylediñ fendi
Çizilür cismiñiñ bendi
Göñül saña dimedim mi

Olur billûr beden 'uryân
Kabir içinde yir dîdân
İderler mâlıñı ṭâlân
Göñül saña dimedim mi

اناکم اتاکم ایدر فریاد قومم قرداشم عیال اولاد

6 ایده مزکمسه هیچ امداد کوکول سکا دیمادیمتی

بنی بر صبح چوقجه ابجستدیکم دیکهنامیزیولره کتشدیلک

سیوانی حق بیلا انلدیکم کوکول سکا دیمادیمتی

نه سن قندو یکی بولورسیکه نبندان اوکون الورسیکه

یاریکی سوززومه کلورسیکه کوکول سکا دیمادیمتی

کیدان کونلر کرو کلمز بوزیلرده کجر قلمز

چالیشمیان مراد المز کوکول سکا دیمادیمتی

کوکول قندوسیه یار اول که مولادیه اولالیم قول

کنشی سعیی ایله الوریول کوکوسکا دیمادیمتی

تمت

DSCN0738

Anañ atañ ider feryâd[41]
Ḳavm u ḳardaş 'ıyâl evlâd
İdemez kimse hîç imdâd
Göñül saña dimedim mi

Beni sen çoḳça incitdiñ
Rıżâsız yollara gitdiñ
Sivâ-yı Ḥaḳḳa meyl itdiñ
Göñül saña dimedim mi

Ne sen ḳadriñi bilürsiñ
Ne benden öğüt alursıñ
Yarın sözime gelürsiñ
Göñül saña dimedim mi

Giden günler gerü gelmez
Bu demler de geçer ḳalmaz
Çalışmayan murâd almaz
Göñül saña dimedim mi

Gönül Ḳuddûsîye yâr ol
Ki Mevlâya olalım ḳul
Kişi sa'y ile alur yol
Göñül saña dimedim mi

Temmet

[41] **Atañ anañ ider feryâd** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.631)

ترکی

كالديم كوموش مثالنديم
بيوده قالديم كلمديلى

باره لر السه قالدى جوق
باكلديم كلمديلى

بير يا قينشه عاقليم الديلى
بير دقيقه كورمديم

اولدوكمم قاميمازديم
نيامان قورياديم

دزاجيوج حرقاقه بولسام
بدم ستو يازيلا ايدنى

تونيا ديجا كنايم
اباغنيلا توزنو

اولطاز بدرجى كوزلام
نازلى يازيلى يوزنو

اولدكمه قاميمازيم
نيامان قورياديم

DSCN0739

Türkü

Gel benim (…) nerde ḳaldın gelmediñ
Bâdeler elimde ḳaldı çoḳ bekledim gelmediñ
Bir baḳışla 'aḳlım aldıñ bir daḳiḳa görmedim
Öldüğüme ḳam yemezdim ne yaman ḳurbeddeyim

Daracıḳ ṣoḳaḳta bulsam ben şu yârîñ izini
Tûtiya deyi çekineyim ayaġınıñ tozunu
Ölmeden bir daẖi görsem nazlı yârîñ yüzünü
Öldüğüme ḳam yemezdim ne yaman ḳurbeddeyim

7

داغلری سوکلیکز شوقه دوشتی بلبله
قازیب قازیب اوینماسیله

اویناب اویناب هپ انیدیم
سلک سیح زنکی اینماسیله

بیر بیلدیکم سود جانی
قادرشیح دان کیدهمسون
اولدرمه قاپیلزام
نیاهمان قوربادیم

تمت

م م
ر

الیکلا قصادان باشلبایدیم
بریلی کبی دادبان

باشیما حاضر یقابیدیم
جیقایدیم حونکا دبان

بلیدیم عاشقنا اولمازدیم
سنبله کبی یادبان

اولدرمه قاصیمازلم
نیاهمان قوبادیم

DSCN0740

Varıñ söyleñ şu ḳarşıḳi bülbüle ḳarip ḳarip ötmesiñ
Ötüp ötüp heba efendim sılasın terk itmesiñ
Bir yiğidiñ sevdiceği ḳarşusundan gitmesün
Öldüğüme ḳam yemezdim ne yaman ḳurbeddeyim

Temmet

İlkbahardan başlayaydım bülbül gibi zâra ben
Başıma ḥaşır taḳaydım çıḳaydım ḥünkâra ben
Bileydim 'âşıḳın olmazdım seniñ gibi yâra ben
Öldüğüme ḳam yemezdim ne yaman ḳurbeddeyim

۸

هیچ اغالر بجهیمی بالکر
کورادیبسله غادبیتار

اسکی دا زدیم ی زدان ادی
یکی سنداں بشا بنار
دروبومه بدا اوت توشمش
جغادیم یانیب توتار
دونیا قزلو سوها لیم اولد
بکا سودکیم بیار
اولدکم قامیمادام
نیما ن قزدبا دیلم

—

دجمار حروف بر یلارکم
بهبار ایکیوز التی دورت سنه سنده ۹ شوال کتو شفیلده

کرام

بیر اغالر بیمار اولور حالی بار داں ابد بلار بیلار
وادور بیر کونوبه دوشر بولو یاردان ابد دنیار

DSCN0741

Hey aġalar be hey beğler gül dibinde ẖâr biter
Eski derdim tazelendi yenisinden besbeter
Derunuma bir ot düşmüş ciġerim yanıb tüter
Dünyâ tolusu malım olsa baña sevdiğim yeter
Öldüğüme ḳam yemezdim ne yaman ḳurbeddeyim

Temmet

Vech-i Azir-i Huruf Budur Ki
Bin İki Yüz Elli Dört Senesinde Mah-ı Şevval-i Eşrefin
Kerem

Bre aġalar yaman olur
Ḥali yardan ayrılanıñ
Varur bir kötüye düşer
Yolu yardan ayrılanıñ

8

شاهیناز کرکاجا ایکلو دوزنالو بیره دوکودو
اوه نیشی تاشینه توکلوجی یازده ابدیلر نیلره
کول نوبیل سیز اولماز همشه نوبیل کولسیز اولماز
همیشه ابیته کوسه قالماز همیشه قولی یازده ابدیلر
نیلره
هیچ ابیی بیلماز نه دیرلر یاز عهد جنبه تورماز
نه دیر ایکی توز دو کوزماز دینه کوزی یازده ابدیلر نیله
واز نیلی کرام کلیه دیرلر کلیه بونیه قالیه دیرلر سو یلمه
اولوز دیرلر تنی یازده ابدیلر نیلره

تمت

م م م
٥٢

DSCN0742

Şahinler göğe çekilür
Durnalar yere dökülür
On beş yaşında bükülür
Beli yardan ayrılanıñ

Gül bülbülsüz olmazmış
Bülbül gülsüz olmazımış
İşe güce ḳalḳmazımış
Kolu yardan ayrılanıñ

Hiç halini bilmez dirler
Yâr 'ahdinde durmaz dirler
İki gözü görmez dirler
Gözi yardan ayrılanıñ

Dertli Kerem gelir dirler
Gelir bunda ḳalır dirler
Söylemez olur dirler
Dili yardan ayrılanıñ

Temmet

قوزباغی

بوگیجه سنك دیاره اچیلیم
دگمه جاکیسکی جرادسهیدر گوکلومکی

دیدیم الجالك هر جایدا اچلمغی

ایضاً

کیمه سودالرکلا الدنیانیمی
دوصمه ییشکالتی دیرام
هانکی جانیمی الدورسیمه الان برقدوری نیمی

ایضاً

قوزبانیام بجلیبیام باغلیبیام
جگر جگیم [illegible]شلدی اوروبله
داغلیبام قوردیرانلیکه قولوباغلیام

ایضاً

تکسیه تکسیه
م م م
مم
م

عوفانی
سکا دیدیم عوزکه سودا
دیکنی نازمی کلامحی

DSCN0743

Ḳurbânî

Yavrum seninle bade içelim
Değme çeksiñ cezâsıdır göñlümüñ
Didim el çek her cândan çekmedi

Eyẓân

Gine sevdâlarıñ alır yanımı
Doṣta peş-keş verem ṭatlı cânımı
Öldürseñ de alan yoḳdur kanımı

Eyẓân

Ḳurbaniyem baḫçeliyem bağlıyam
Ciğerciğim 'âşḳ uğruna dağlıyam
Ḳor deyu eşiğine ḳolu bağlıyam

Eyẓân

'Urfânî

Saña dedim 'özge sevdâ
Diñle kelâmı kelâmı

کیدر ایسه‌ك یارك یانینه
9 ایله سلامی سلامی

هر دم ایریشمی بزه
الده کولدر سوزه سوزه

یار ایلیشن دوده الیمزه
حسرات قلمی قلمی

کوهسم نیر بونده تالیکه
دنلمز انکه یانه وارسیکم

اغز النیدان باده البلکه
الده کوزان اولدمی اوکدمی

عکس
م م م
ن م
ن
سمه شمعی

DSCN0744

Gider iseñ yâr yanına
Eyle selâmı selâmı

Her dem ayrılıḳ mı bize
Ele güler süze süze
Yazılmışdur alnımıza
Ḥasret ḳalemi ḳalemi

Gevherimdir bunda ḳalıñ
Dilerim ki yâre varıñ
Ağ elinden bade alıñ
O gün ola mı ola mı

Temmet

عاشق غريب

بابا بر كورسه ك بنم حالمى
مولايه امانت ايتديم جانمى

عجب بزده بولدم قزلى بارمى
بنكدارم بابا دعالرسزده

ذيجان جانم قدرلمدى كسندى
بنى قسمت غربت ايلدان وريلدى

شمدى بنده اوزادم بزلركزدن دوندى
بنكدارم بابا دعالرسزده

شاهين كبى اوچوب دوده يرامدان
بنده قبيه كوندرد بلرالمدان

اونتميكز بنى خبر دعادان
بنكدارم بابا دعالرسزده

كيجه كوندوز كوزوم ياشنى دوكيم
قدبير زمانه قوربت الدن بيم

جانم ننه كتوز اليكز اوپيم
بنكدارم ننه دعالرسزده

جانم ننه باشيم ياشيم اغلمه
جكر جكرم عشقه اودونه داغلمه

DSCN0745

'Âşıķ Garib

Bilebilür misin benim ḥalimi
Mevlâya emânet ettim cânımı
'Aceb nerde bulam nazlı yârimi
Ben giderim baba du’âlar size

Zeycan ḥanım ķaraları giyindi
Bize ķısmet ġurbet elden verildi
Şimdi bize uzaķ yirler göründü
Ben giderim baba du'âlar size

Şahin gibi uçurdular yuvamdan
Ben garibi götürdüler elimden
Unutmayıñ beni ḫayır du'adan
Ben giderim baba du'âlar size

Gece gündüz gözüm yaşın dökeyim
Ķo bir zaman ķurbet elde gezeyim
Cânım nine getür eliñ öpeyim
Ben giderim nine duʿalar size

Cânım nine yaşın yaşın aġlama
Ciğerciğim 'aşķ oduna daġlama

10

بنکا ایم بنی بوندن اکله

بنکا ایم ننه دعالک بیلمز

عاشق اولدن اما غم عشقی کودرور

کیم نوجه سیزنی یاره بیلدیر

عجبا ایتسام ظالیم یاریم اولدو

~~بنکا ایم ننه دعالک بیلمز~~

نصیل سویلییم حبا حالیمی

دیلدیریم بیام مادوا ابرمه سوزک

سنداه غیر اولدم بوز کوردم سوزک

اولکلیم داد دینه درمان بولمسون

وار سودیکم مولام سلام ایت دیکر

نقدار سودیم بن سنی جاندان

کوزلارم نیز طولدی یاشیله قاندان

اونیجه جوان وار کلم سنداه

عهدیم اولسون بو سوز ملاقاتم

DSCN0746

Ben gideyim beni burdan eğleme
Ben gideyim nine du'alar size

'Âşıḳ olan 'aşıḳını güldürür
Gizlice sîretini yâre bildirir
'Ayân itsem ẓâlim babam öldürür
Naṣıl söyleyim ṣaña ḥâlimi

Dilerim babam muradına ermesin
Senden ġayrı evlad yüzü görmesin
Arasın derdine dermân bulmasın
Var sevdiğim Mevlâm selamet versin

Ne ḳadar severim ben seni cândan
Gözlerimiz ṭoldu yaş ile ḳandan
Ölmeyince civân vaz gelmem senden
'Ahdim olsun bu sözümde ḳalayım

نعت رسول

الیمال وارده یتیم بیراه علیلیم یا رسول الله
اسیر کمیم غریبتام زاری ذلیلیم یا رسول الله

بکا ورا اولدی پیداه حسرتکله داغی ولده
ایکی چشمیم ودر رسل سبلدوم یا رسول الله

بو لور صحت وجوددم نوش ایدارسیم کوثری واحلیک
عجوزام تشنیم مشتاقه دلیلیم یا رسول الله

نصیبیم واد ایسه کورمکه نه یوزلر واد ایم بلمام
یوزی قارا گناه کاردام مجیلادم یا رسول الله

قیوبده یا بو لطفکده بره کیم یلوار ایم شاهیم
روا قیل حاجتیم شاهیم خلیلدم یا رسول الله

سنی کورمکه تکلکر جاندان زیاده ار مغانیم یوقه
تهی داستیم قمو یوزدان ملیلیم یا رسول الله

قولیکیم شمعی کدایی قو یکه لطفیت داری ظلمتده
11 اویا قدیر یوزی عاشقکلم قلم یا رسول الله

تمت

DSCN0747

Na'at-ı Resûl

Elim al varayım pîrim 'alîlem Ya Rasûlallah
Esîr-i ġurbetim zâr-ı zelîlim Ya Rasûlallah

Pıñarlar oldı peydâ ḥasretiñle daġ-ı dillerde[42]
İki çeşmim verir [yaş]selsebilem Ya Rasûlallah[43]

Bulur ṣıḥḥat vücûdum nûş idersem kevser-i vaṣlıñ
'Acûzem teşneyem müştâḳ-ı delîlem Ya Rasûlallah[44]

Naṣibim var ise görmek ne yüzle varayım bilmem
Yüzi ḳara günâhkâram ẖacîlem Ya Rasûlallah

Ḳoyub da bab-u lüṭfuñ ben kim[e] yalvarayım şâhım
Revâ ḳıl ḥâcetim şâhım Ḫalîlem Ya Rasûlallah

Seni görmekliğe candan ziyâde armaġanım yoḳ
Tehî destim ḳamu yüzden melîlem Ya Rasûlallah

Ḳulıñ Şem'î gedâyı ḳoyma luṭfet dâr-ı ẓulmetde[45]
Uyandır nûr-ı 'aşḳıñla fitilim Ya Rasûlallah

Temmet

[42] **Bîkârlar oldı peydâ ḥasretiñle daġ-ı dillerde** (Ümran Aşıkferki, Şem'i Divanı, Balkan Türkoloji Araştırmaları Merkezi Yayınları, Prizren, 2006, s.169)
[43] **İki çeşmim verir *yaş* selsebilem Ya Rasûlallah** (Feyzi Halıcı, Âşık Şem'i Hayatı ve Şiirleri, Ankara 1982, s.83)
[44] **'Acûzem teşneyem müştâḳ-ı dilim Ya Rasûlallah** (Feyzi Halıcı, a.g.e., s.83)
[45] **Ḳulıñ Şem'î gedâyı ḳoyma luṭfet zâr-ı ẓulmetde** (Feyzi Halıcı, a.g.e., s.83)

عربی هنوزکی کوهدی

دغنچه اچلمش باغ فلکدن
خزانده فیض المش بوزلمش
الماس کوبه کرداﻧﻪ دوکر قولقده
بقاسنه کومشش دوکمه جزلمش

اغملی فس کبیر الثوی ققملی
ال کیدوب اوزن بونه بقملی
دلبر بویله عادت جوربنه جکلی
نبه بکسبک النه بویله یازلمش

قیا بقمک بنم نازلی دوستومه
غلمایوردشلی سرمستمه
کزرکن جرجوانه دوشدد ستمه
بلمام بکول فنق باغده اوزلمش

درکه کوهرم بوکا قائل اولمه مسکه
غمزا وقبوله سنم دالمه منکه
ای سودکیم سس برجار ایلیم مکه
کوزکوزا ولمیش قره بغرم دلنمش

عاشق هنوزکی

صالنوب سیرانه جقن دلبر کیمبکسبک
سیاه زلفیکه ماه یوزونه
دوکانه دلبر کیمبکسبک

بقدیم کوزینه قاشنه
بکدندیم همای قوشنه
بنی هجرانه اتشنه
بقانه دلبر کیمبکسیکه

DSCN0748

Gevheri

Bir ġonca açılmış baġ-ı felekden
Ḥar elinde ḳayṣalanmış bozulmuş
Elmas küpe gerdan döğer ḳulaḳda
Yaḳasına gümüş düğme çözülmüş

İncili fes giyer altın ḳaḳmalı
El giderüb uzun boya baḳmalı
Dilber böyle 'âdet cevrine çekmeli
Yiğidin alnına böyle yazılmış

Ḳıya bakmañ benim nazlı dostuma
Ġılma[n] yorduşlu ser mestime
Gezerken bir civân düştü destime
Bilmem bu gül ḳanḳı baġdan uzulmuş

Der ki Gevherim buna ḳâ'il olmam ki
Ġamze oḳuyla sinem delmem ki
Ey sevdiğim sen bir çâre bilmem ki
Göz göz olmuş kara bağrım delinmiş

'Âşıḳ 'Ömer

Ṣalınub seyrâna çıḳan
Dilber kiminsiñ
Siyah zülfüñ mâh yüzüne
Döken dilber kiminsiñ

Baḳdım gözüne ḳaşına
Benzetim hümây ḳuşuna
Beni hicran ateşine
Yaḳan dilber kiminsiñ

39

12

سبره کید لوم بغابوصننه
بلبل قونار کول کولستانه
بزه مستانه مستانه
بقانه دلبر کیمیکسیک

بابکه یوز سورانه ۵۵۵
قوالر سنك مدحیك ایدنه
الیناق الیناق اوسونه
کولرنه صوفانه دلبر کیمکسیک

درکیه عمر اغیانه ورمه
واروب داوانیه طورمه
الاکون سیاه سورمه
حکونه دلبر کیمیکسیک

م م م
م م
م

ادم ئیلیده دان
نوح ئیله کردم طوفان
اوج کر کلدم میدنه
بر دخی کلسم کرك

علمهم

برعجایب دارده دورشقوم انسی جوه اغلرینا
اندیکم کناهلرم جوجه دوستلرم اغلرینا
جوجه کناه اغام ایسم تابی مستغفرام
کوشن اندوب فریاد ایلرم هم مورمار اغلرینا

DSCN0749

Seyre gidelüm baġa boṣtana
Bülbül ḳonar gül gülistâna
Bize mestâne mestâne
Baḳan dilber kiminsiñ

Babıña yüz süren ḳullar
Seniñ medhiñ idene
Al yanaḳ al yanaḳ üstüne
Gülleri ṣoḳan dilber kiminsiñ

Der ki 'Ömer aġyara varma
Varub divânına ṭurma
Ela göze siyah sürme
Çeken dilber kiminsiñ

Temmet

Âdem ile yedim dân
Nuh ile gördüm tufan
Üç kere geldim meydan
Bir daḫi gelsem gerek

'Âşık 'Ömer

Bir 'acâyib derde düştüm ins ü cin aġlar bana
Etdiğim günâhlarım çoḳ dostlarım aġlar bana
Çoḳ günah ettim ise ta ebi müstaġfirâm
Gûş idüb feryâdımı hem mur u mâr aġlar bana

یار سنك فرقت اتشنده سینه م جقمقده در

کوزلریمدن قانلی یاشلر چغلایوب اقمقده در

روز و شب اهی فغانم کوکلره چقمقده در

حالمه اغلیب جوق اسومان اغلر بنا

کور

سندن قبل کندی نفسمه اتدیکیم عصیا

قولنونی ویریرم ادیس اول غنجه سیجا کور

بیت ایجنده ابوزام زام صوقریلك سلطانی کور

ذاکری ایماز ابد روان اغلر بنا

نکریمز احسنت ابدارسه ای علم شعوهنا

غم دکیل عالم ایجنده چکدیکم جوری جفا

نه انام وار نه خصمم نه دوزدانه اقربام

کوزلریمدان عمر یوقدور هر زمان اغلر بنا

تمت

ممم

مم

DSCN0750

Yâr seniñ firḳat ateşin sineme çaḳmaḳdadır
Gözlerimden ḳanlı yaşlar çağlayub aḳmakdadır
Rûz-u şeb ah u fiġanım göklere çıḳmakdadır
Ḥâlime [ah] eyleyüb çoḳ asûmân aġlar bana

Sende ḳıl kendi nefsine ettiğiñ 'iṣyânı gör
Ḳulunuñ virir murâdın ol ġonca subḥânı gör
Beyt içinde ab-ı zem zem ṣularıñ ṣultânı gör
Zâkirî ay'ân ab-ı revân aġlar bana

Tañrımız iḥsân iderse ey Ömer 'aşıḳ sana
Ġam degil 'âlem içinde çekdiğim cevr ü cefâ
Ne anam var ne ẖasmım ne düzdâne aḳrabam
Gözlerimden ġayrı yoḳdur her zaman aġlar bana

Temmet

الوداع

الوداع بزدن سکا ای شهر رحمت

سن کیدرسک بقد بزه انان فرقت الوداع

کلدیک بیلدی وقت بر کوله انصل جمله ملک سوینشور

کیدیک بیلدی وقت اغلشوبن چوق شور در الوداع

13

~~ذی سعادت شول قولاکم بنی خوشنود ایلدی~~

ارطو لیوب استر سنی بولوکه وبر مسنم جانی

بجان دنظر بیلدی درمانی صفا کلدیک شهر رمضان

صفا کلدیک

صفا کلدیک دولتکله عزت ایله خوش منکله

کلدیک بزه رحمتکله ایضا گ

اون بر ایلیق بولدی کلدیکی مؤمنلری مسرور قیلدی

سنا فقلی زندی اولدوکه صفا کلدیک شهر رمضان

ذی سعادت شول قولاکم بنی خوشنود ایلدی

لطفکیله سن باغشله پادشاهم الوداع

DSCN0751

Elvedâ' bizden saña
Ey şehr-i raḥmet elvedâ'
Sen giderseñ yaḳdı bizi
Nâr-ı firḳat elvedâ'

Geldiğiñ vaḳit yer gök ehli
Cümle melekler sevişür
Gittiğin vaḳit aġlaşuban
Çaġrışurlar elvedâ'

~~Zî sa'âdet şol ḳula~~
~~Kim beni ḫoşnud eyledi~~[46]

Arẓulayub ister seni
Yoluna virmişim cânı
Cümle dertleriñ dermânı
Ṣafâ geldin şehr-i Ramażan

Ṣafâ geldiñ devletinle
'Azraile hürmetiñle
Geldiñ bize raḥmetiñle

Eyẓân

On bir aylıḳ yoldan geldiñ
Mü'minleri mesrûr ḳıldıñ
Münâfıḳlara zindan olduñ
Ṣafâ geldin şehr-i Ramażan

Zî sa'âdet şol ḳula
Kim beni ḫoşnud eyledi
Luṭfuñile sen baġışla
Pâdişâhım elvedâ

[46] Cönkte de bu beytin üstü çizilmiş haldedir.

هذا خطبة نكاح

بسم الله الرحمن الرحيم وانكحوا الايامى منكم والصا
لحين من عبادكم وامائكم ان يكونوا فقراء يغنهم
الله من فضله والله واسع عليم بسم الله وبالله
وعلى سنة رسول الله الله تعالینك امریله
اوله رق و محمد مصطفینك شریعتی اوزره وامام
اعظم حضرتلرینك اجتهادی اوزره وحاضر بجا
عنبایه شهادتیله سنی طرفندن وكل فارنی
حق قزی عایشه احمد اوغلو علیه یوز غروش
مهر مؤجله طرفین رضاسیله حاكم افندی اذنیله
و معجله ایله تزوج ایلدكه تنكحلكه قبول ایلدكه
وكالتنامه حسبیله ویردكمی سن دخی بو منوال
مشروح اوزره حق قز عایشه احمد اوغلو
علیه وكالتنك حسبیله الدیكی قبول ایلدكمی
دیه اول دخی الدم قبول ایلدم دیه رضاء الله
الفاتحة

DSCN0752

Hazâ Baḥs-ü Nikâḥ

Bismillahirraḥmanirraḥim Venkeḥu'l-eyame minküm vessaliḥıne 'ibadiküm ve amâiküm en yekünü fukara-ü yuġni hümullahü min fażlıhi vallahu vasi'u 'ilim. Bismillahi ve billahi ve 'ala sünneti Rasulullahi Allahu Te'âlanıñ emri üzere ve Muḥammed Muṣṭafanıñ şeriatı üzere ve imam-ı 'Aẓam ḥażretleriniñ ictihâdı üzere ve ḥażır cema'atiñ şehâdetiyle seni ṭarafından vekil ḳılan Ḥasan ḳızı A'işe Aḥmed oğlu 'Aliye yüz ġuruşa mihr - i mü'eccele ṭarafı rıżasıyla ḥâkim efendi izniyle ve mu'accele ile nez-u müeccelene tenkiḥ ile ḥelalliġe zülaliñe vekâletiñ ḥasebile verdiğimi sen daḫi bu minvâl-i meşru' üzere Ḥasan ḳızı A'işe Aḥmed oğlu 'Aliye vekâletiñ ḥasebiyle aldıñ ḳabul ettiñ mi diye ol daḫi aldım ḳabûl ettim diye rıżâ-en lillahi.

El Fâtiḥa

بسم الله الرحمن الرحيم

16

حمد لله نو الدين بجوزنا الملمع سني عطلنا

اول حبيبك حرمتي بجوزنا الملمع لطفي بدا

سنله بولدى ليلة القدرشه اول محمد مصطفى

مرحبا اى شهر رحمت مرحبا اى شهر نور

هر كيجه بيك كنا هكار لا يوح اولور جنته

باى يوخسول غاج محتاج لما لكه اولور نعمه

حق تعالى دير مسند ورسني هيج بر اومته

ايضا

جوق شكور اولسون خدا ايردى سكا جابموز

تو دكيله ذبح اولدور دينوز ابما نبور

وير صد صلوات مصطفى يه عرشه جانشو اوكنورز

ايضا

اى خليفه نور الدين ايله مولا كوندور صائم اول

اوبو مه كى كيجه له صح كيجه قائم اول

كيجه كوندز جان دلدا طاعت اودن داغ

ايضا

DSCN0753

Bismillahirraḫmanirraḫim

Ḥamdülillah kulları içün eylemesün seni 'aṭa
Ol ḥabibiñ ḥürmetiçün eylemedi luṭfı Ḥudâ
Sende buldı leyletü'l ḳadri ol Muḥammed Muṣṭafa
Merḥaba ey şehr-i raḥmet merḥaba ya şehr-i nûr

Her gice biñ günahkâr layıḳ olur cennete
Bây-ı yoḫsûl 'âc muḥtâç mâlik olur ni'mete
Haḳ Te'âla virmemişdür seni hiçbir ümmete

Eyżân

Çoḳ şükür olsun Ḫudâ irdi saña canımuz
Nuruñ ile zeyn oldur dinimüz imanımuz
Vire ṣalavât Muṣṭafa' ya 'arşa çıḳsun ünümüz

Eyżân

Ey ḫalife ḳullarıña layık Mevlâ gündüz ṭaim ol
Uyuma gel gicele ṣubḥ olunca ḳaim ol
Gice gündüz cân-ı dilden ṭâ'at üzre da'im ol

Eyżân

الوداع

الوداع بزدان ای سکا ای شهر رحمت الوداع

سن کیدر ایسن که یقدی بزی نار فرقت الوداع

کلدیککی وقت نه کوکرده اهل جمله ملکلر سوینشور

کیتدیککده وقت اغلاشور یرده چاغرشور الوداع

خوش کلوبر مشیدی بزه وصلت شریف

چونکه کیتدیکک وقت اندیکچه آه حسرات الوداع

نور قندیل زینت اولوردی جمله مسجدلر تمام

ذکر تسبیح هم تراویح کیتدی بونلر الوداع

قونغیدکه بزده ای ماه شهید ذکر اندکلری

منارلر قاره کیدی دارکه یا الوداع

کوندوزکه عید ایدی بزه کیجه‌لر یکه قدر ایدی

غفلتیله جهد الدای جان جانا الوداع

ذی سعادت شول قوللرکم سنی خوشنود ایلدی

راضی اولمادکسه بزدان دمصیبت الوداع

سن کیدرسک خوش صفا ایله طوطام دم حوج اوری

بنده قلدیوم حسرتیله ذکر یا الوداع

DSCN0754

Elveda'

Elvedâ' bizden saña ey şehr-i raḥmet elvedâ'
Sen gidersen yaḳdı bizi nâr-ı firḳat elvedâ'

Geldiğin vaḳit yer gök ehli cümle melekler sevişür
Gittiğin vaḳit ağlaşuban çağrışurlar elvedâ'

Ḫoş sefalar vermişdi bize vaṣlıñ şerbeti
Çünki gittiñ fırḳat ettin ah-ı hasret elvedâ'

Nuruñla zeyn olurdu cümle mescitler tamam
Zikr ü tesbiḥ hem teraviḥ gitti bunlar elvedâ'

Ḳonuğunduk biz de ey mâh, şimdi terk ettiñ bizi
Minâreler kara giydi zâr u giryân elvedâ'

Gündüzün 'iyd idi bize geceleriñ ḳadir idi
Ġaflet ile çıḳdın elden cân canan elvedâ'

Zi sa'âdet şol kula kim seni ḫoşnud eyledi
Râżı' olmadıñsa bizden namüṣait elvedâ'

Sen giderseñ ḫoş ṣafayla ṭuṭam ben Ḥaḳ emrini
Yine ḳaldıḳ ḥasretle zar-ı giryân elvedâ'

یا الهی سن بو مسجد قومنک گناهین
فضلینک بیله سن باغشلا پادشاهم الوداع
لطف قیل بیزلارا شکایت ایتماغا واروب حضرتینه
گرچه بیز قوللرده جوقدور جرمی عصیا الوداع

تمت تمت تمت

محمد دنیاغه کلدی عشقلار محمد ادی
نور دانا باشینه تاج قوندی شندی
محمد طوغدی کیچه کافرلرینک عقلی
محمد اندا انی دوشدی
کلدیلر هیبتینی کوردی محمد طوغدی کیچه

جمله ملکلار کلدیلر اتاغینه بوزلاردین سوزدیلر
اوچ صوندالار قوندی کوچ صرندیلر محمد طوغدی کیچه
طوغرا انه سوندی اشلادیلار اوغلانی اوندی
یوزینکا کافرینه کلدی محمد طوغدی کیچه
جبرائیل بیتی طوی کیدی قوندی الینه الدی
قودالار دیدی اغزینه صوندی محمد طوغدی کیچه
کلدیلر ملکلارنینک هیبتی محمد نوری حضاتونسی
اچیلدی جنت قپوسی محمد طوغدی کیچه

DSCN0755

Ya ilahi sen bu Mescid ḳavminiñ günâhını
Fażlıñ ile sen bağışla pâdişahım elvedâ'

Lüṭuf ḳıl, bizden şikâyet etme varub ḥażrete
Gerçi biz ḳullarda çoḳtur cürm-i 'iṣyân elvedâ'

Muḥammed dünyaya geldi Ḳur'an Muḥammede indü
Nurdan başına tac ḳondu Muḥammed ṭoġduġu gice

Muḥammed andan düşdü kâfirlerin 'aḳlı şaşdu
Kiliseler heb yire geçdi Muḥammed ṭoġduġu gice

Cümle melekler geldiler ayaġına yüzlerin sürdüler
Üç ṣufdan ḳundaġın ṣardılar Muḥammed ṭoġduġu gice

Ṭoġuran anasuydı aġlayan oġlan evladı
Yüz bin kâfir dine geldi Muḥammed ṭoġduġu gice

Cebrail yeşil ṭon giydi ḳundaġı eline aldı
Ḳudret dilin aġzına sundu Muḥammed ṭoġduġu gice

Geldi melekleriñ hepsi Muḥammed durdı ṭabûsı
Açıldı cennet ḳapusı Muḥammed ṭoġduġu gice

دورو یره ایدور هپی قرداشلر

قادرر دنیده حالمه باشلر

مسجدده ایراغمجلر محمد طوغدغی

کیجه جا ، احمد الملوثی کیجه

عد عد عد

٢٧

٢٥٠٠ طلب

٢٥ سدوک

١٢

١٥٠٠ همس

٨١

١٨

٤٠

٤

٥

٢١٨

اولتوز ایکده

٢

٤١٨

همس

٥

١

DSCN0756

Deruniyem eydür hey ḳardaşlar
Fedâdır yolına canlar başlar
Secdeye iner aġaçlar
Muḥammed ṭoġduġu gice
Can Aḥmed ṭoġduġu gice

16

کوهری

قوندیله بر انجمن اول غنچه سیمان
بنا غنچه جوری کلر دورا افندیم

بن سنی سوارم دردینی جانه
سن بنی اصلا سومز اولدور افندم

محبت جانمی نزر ایدوب قیندیم
عشقیله اتشینه کول اولدوم یاندیم

سودانه سودیشلی دیوانه اولدوم
شمعی مکانم جو اندور افندیم

لبلریله حیاندوروح شکرلریله کمان
کوزلریله جلاندور ویرمز سبابه امان

باری سباه یله اسریکی زمان
کردانه دوکولان دیلیدیر افندیم

سن سری کزدیکم بودنیام کمدور
بنم عقلیم الان اول سباه باندور
اکر حورا دلر ایسه کوهری ننندور
سنا دیکلی قاپوسه قولدور افندیم

محب

DSCN0757

Gevherî

Ḳudretiyle yaranımsın ol ġanî ṣubḥân
Yanaġın çevresi güldür efendim
Ben seni severim derûn-u cândan
Sen beni isterseñ öldür efendim

Muḥabbet câmını nûş idüb ḳandım
'Aşḳıñ ateşine kül oldum yandım
Sevdana düşeli divâne oldum
Şimdi mekânım çöldür efendim

Lebleriñ ḥayatdur ḳaşlarıñ keman
Gözleriñ cellatdur virmezsiñ âmân
Bad-ı sabah yeli estiği zaman
Gerdanına dökülen dildir efendim

Serseri gezerim bu dünyâm kemdür
Benim 'aḳlım alan ol siyah bendür
Eğer ṣorarlarsa Gevherî nendür
Sen de ki ḳapumda ḳuldur efendim

Temmet

ساقیا دوران الندن چون اجل جامیت ایچوب

مست لا یعقل اولوبدر هم بو فانی داندن کچوب

ای محمد بو عالمدن سن ده اوقو رکشتن کچوب

قاپلرده وارداتم کراکدیر عاقبت

سماعی شعری

اکر زنجیری عشقا چقمازسه بن دوانه‌ام غیری

اباغیم بنده کسسم کوشه‌ء مجنانده‌ام غیری

بو عالم لا یعقل جانانه وصل اولمسی استر

بنا روا ارمی عجب عشقه اوده بنده دوانه‌ام غیری

بیا خم کلدی تعمیر ایتمیه معمار ایله دوستلر

چقندی عنکبوتی هیچ طورمه بو دلدن انداده غیری

اولاش امداده سنکه کلسانی بر بر بر طوتمش

سیحه یوقلادیم بوده کندکی یکیده دانداه غیری

بو شمعی بور قصور کمزکبی بر دار دمندن شاعر

اولور ظهر ایلم شمدن کرو هر انداده غیری

DSCN0758

Saḳıya devran elinden çün ecel câmın içüb
Mest lây 'aḳıl olub da hem bu fâniden geçüb
Ey 'Ömer bu 'âlemin sen ak firasetden geçüb
Ḳara yerlerde ḳarar itsem gerekdir 'âḳıbet

Semâ'i-i Şem'î

Eğer zincir-i 'aşḳa çıḳmazsa dil-i divaneden ġayrı[47]
Ayağım ben de kesmem kûşe-i meyḫâneden ġayrı

Bu 'âlem lay-'aḳıl cânâna vaṣıl olmasın ister[48]
Yanar var mı 'aceb 'âşḳ odına pervaneden ġayrı

Yaya mı geldi ta'mir itmeye mi'mâr ile dostlar
Çıḳmadı 'ankebût hiç ṭurma bu vîraneden ġayrı[49]

Ulaşır imdâda sanki âsiyâbı birbirin ṭutmuş
Sepette yoḳladım yoḳ gendüm-i yek dâneden ġayrı[50]

Bu Şem'î pür-ḳuṣur kemter gibi bir derdmend şa'ir
Olur ẓânn-eyleme şimden gerü her andan ġayrı

---

[47] **Eğer zencir-i 'aşḳ çağırsa dil-i divaneden ġayrı** (Ümran Aşıkferki, a.g.e., s.150)
[48] **Bu 'âlem leyl ile cânâna vâşıl olmasın ister** (Feyzi Halıcı, a.g.e., s.73)
[49] **Yaya mı geldi ta'mir itmeye mi'mâr ile dostum/Çıḳdı 'ankebût hiç durmaz vîraneden ġayrı** (Feyzi Halıcı, a.g.e., s.73)
[50] **Sepette kalmamış gördüm gendüm-i dâneden ġayrı** (Feyzi Halıcı, a.g.e., s.73)

عاشق هجر ایله غمدن یوزینی ناشاد ایدر
کمسه انصاف ایلیوب ذکله من اهو زار ایدر

کوزلیو کوزلیکده مثالی ار یوق فنا ...
ذاری یاری اوبر جاری کوزلی زاری ...

تمت

عاشق عمر

نه کورلیم احمد زارا انسم کرکدر عاقبت
بنه بو مجلسدان کز ارا انسم کرکدر عاقبت

الیا هیچ کمسه ناصح تنها رمدا یا خبر
اویله بیر ترکی دیار انسم کرکدر عاقبت

وارایم یوجه داغلر باشنده طوتایم مکانی
عقلی خبر دورلو دیوانه دیسونلر بنی

دورلو نعمتلر له بروراندو نازلیدی تنی
هب خدانک موالی مار انسم کرکدر عاقبت

بیر مخالف قلعه در کور بو وجود دوم حانسی
چوروب شکوردو معمور ایکن حقه کوستر دوبرانسی

نیلیم بز مرفنا نک الفت کاشانه سی
منزلیم ذیرامزا انسم کرکدر عاقبت ٤١

DSCN0759

'Âşıḳ 'Ömer hicr ile ġamdan bu dil-i naşadımız
Kimse inṣaf eyleyüb diñlemez ah u zarımız
Gün bu gün bülbül misali erişir fiġânımız
Zarı, yâri, ol ruhleri gülzarı çoḳdan görmedim

Temmet

'Âşık 'Ömer

Neme güleyim âh u zâr itsem gerekdir 'âḳıbet
Ben bu meclisden güzâr itsem gerektir 'âḳıbet
Ahım almaya hiç kimseler nâm u nişânımdan haber
Öyle bir terk-i diyar itsem gerektir 'âḳıbet

Çâr terkib-i anâsırdan vücûdum hânesin
Var edip lutfuyla Hak bildirdi son vîrânesin
Neylerim bezm-i fenânıñ rif'ât-i kâşânesin
Menzilim zîrâ mezâr etsem gerektir 'âḳıbet[51]

Âlemin nâyın def ü tanbûrun arz etmen bana
Neylerim vîrânenin ma'mûrun arz etmen bana
Hem libâs-ı hil'at ü semmûrun arz etmen bana
Bir kefenle iftiḥâr etsem gerektir 'âḳıbet[52]

Varayım yüce dağlar başında ṭutayım meskânı
'Aḳl-ı ḥaberdür bu divane desünler beni
Dürlü ni'metlerle bürür indü nâzik teni
Heb Ḫudâyı mûr u mâr itsem gerektir 'âḳıbet

Bir muḥâlif ḳal'adır gör bu vücudum ḥanesi
Çoḳ şükür ma'mur iken Ḥak gösterdi virânesi
Neyleyim bezm-i fenânıñ ülfet kâşanesin
Menzilim zira mezar itsem gerektir 'âḳıbet

عشقی

فتنه کتدی اهو کوزلو یاری چوقدان کورمادیم
حوری یوزلو اول شیرین کفتاری چوقدان کورمادیم

کورمادیم کورسم کورنماز کوزلریمه ناسبب
چشمی جلاد دلبر رعناسی چوقدان کورمادیم

کاهی بر عاشقین عرض و حال ایلردی اول
روحلری کول لبلری آبی ذوق ایلردی اول

کاهی بر راحیم ایلیوب حالیم سؤال ایلردی اول
خاطریم شاد ایلیوب دیلداری چوقدان کورمادیم

باد صباح سویله وار اول داد ویلیمه دارماننده
قبل سن جفاری اول بر ضعیفین جاننه

هر نه دیرسه قائل اولدیم بر امیدیم فرماننه
کوکلومی تحسنده کی جفاکاری چوقدان کورمادیم

بلمزم اول نازلی یاریم بن کیبی بیچاره صیدیر
محنتی داری بلاده یوخسه حالتمدیر

ذوقه سید برعشرتنده می یوخسه عزتنده میدیر
نولدی بر جام اوکولی دوحانی چوقدان کورمادیم

DSCN0760

'Âşıḳ 'Ömer

Ḳanda gitti ahu gözlü yâri çoḳdan görmedim
Ḥuri yüzlü ol şirîn güftârı çoḳdan görmedim
Görmedim görsem görünmez gözlerine na sebeb
Çeşm-i cellad-ı ġamzesi sehha[rı]çoḳdan görmedim

Kâh bir 'âşıḳına arż-ı cemâl eylerdi ol
Ruḥleri gül lebleri âb-ı zevkler eylerdi ol
Gâhi bir raḥim eyleyüb ḥâlimi su'al eylerdi ol
Ḥaṭırım şâz eyleyen dildârı çoḳdan görmedim

Bâd-ı ṣabâḥ söyle ol derdimin dermanına
Ḳılsın cefâları evvel ben zaifin cânına
Her ne derse ḳail oldum ben onun fermânına
Göñlümüñ taḥtındaki ḥünkârı çoḳdan görmedim

Bilmezem ol nazlı yârim ben gibi ġamda mıdır
Muḥanneti vardı belâda yoḫsa mâtemde midir
Zevḳte mi midir 'işrette mi yoḫsa 'izzette midir
Zülf-ü perçem o gülü la'l-i hab-ı çoḳdan görmedim

اوزتندکی سوزی قدوک

اویاندرمق قصدک بند ایدوب نائی

ویرنغسکه اوکوشه ای قلب قاک

کوتوزلری نجه یره بیلور کور

حم

کماعی

دیدیم دلبر قان ایلمه سنی قاندان صاقنیرام
دوغان ایدان روزکاردان سنی کوندان صاقنیرام

جیقوب دورت یان بقمه الور اولماز یاره صنما
النی قوینونه قویمه سنی سنلف صاقنرام

یاریم واردیولداشم بنم بر قریب باشم وار
اوج یاشنده قرداشم وارسنی اوندان صاقنرام

عاشقم داد بو سوزه حقا چوریلمه بوزه
بن کتوردم سنه بیر قرزه سنی بندان صاقندرام

احمد

لمه

۲۲

DSCN0761

Uzatdıñ ḳatı sözi Ḳuddûsî
Uyandırmaḳ ḳaṣdıñ pend idüb nâsı
Vir nefsiñe öğüt ey ḳalbi ḳâsî

Semâ'i

Didim dilber ḳan eyleme[53]
Seni ḳandan ṣaḳınıram
Doġan aydan rüzgârdan[54]
Seni günden ṣaḳınıram

Çıḳub dört yana baḳma[55]
Olur olmaz yâre ḳanma[56]
Elini ḳoynuna ḳoyma[57]
Seni senden ṣaḳınıram

Yârim var yoldaşım[58]
Benim bir garib başım var[59]
Üç yaşında ḳardaşım var
Seni ondan ṣaḳınıram

'Âşık 'Ömer der bu sözü[60]
Ḥaḳḳa cevreyler yüzü[61]
Ben bir ḳurdum sen bir ḳuzu
Seni benden ṣaḳınıram

---

[53] **Gel dilberim ḳan eyleme** (Şükrü Elçin, Âşık Ömer, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s.45)
[54] **Doġan aydan esen yelden** (Şükrü Elçin, Âşık Ömer, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s.45)
[55] **Tabibim hışminen baḳma** (Şükrü Elçin, Âşık Ömer, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s.45)
[56] **Ben kulun odlara yakma** (Şükrü Elçin, Âşık Ömer, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s.45)
[57] **Yanağına güller sokma** (Şükrü Elçin, Âşık Ömer, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s.45)
[58] **Haldan bilür ḥaldaşım var** (Şükrü Elçin, Âşık Ömer, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s.45)
[59] **Yola gider yoldaşım var** (Şükrü Elçin, Âşık Ömer, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s.45)
[60] **'Âşık 'Ömer der ben de geldim** (Şükrü Elçin, Âşık Ömer, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s.45)
[61] **Tazelendi eski derdim** (Şükrü Elçin, Âşık Ömer, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999, s.45)

قرانده غفارم بن دیو سویلر

صوچلی بنده لری مغفرت ایلر

کبر عناد ایدن طامولی بویلر

بلمین صوچنی اولیسر مقهور

قورقوتمه امتی سو بلمه ارتق

بورکلری یوق طاقتلری یوق

رحماندر تکری بیلک رحمتی بک چوق

های مولد بر جملهٔ امتمی مسرور

حدیثده بر بیوردی حبیب وهّاب

بوقدر امتمه آخرتده عذاب

عذاب دنیاده چکدکی عقاب

آخرتده نه عذاب نه عقاب کورر

صحیحده ~~بیوردی~~ بو حدیث کرچه ای قولداش

لاکن کیجه کوندزده دل کوزکدن یاش

ایتمه غرور اولمه شیطانه یولداش

چونکه بو غرور ایله اولدی اول منفور

DSCN0762

Ḳur'ânda Ġaffârım ben deyü söyler
Ṣuçunı bileni maġfiret eyler
Kibr ü 'inâd iden ṭamuyı boylar
Bilmeyen ṣuçunı olısar maḳhûr

Ḳorḳutma ümmeti söyleme artuḳ
Yürekleri yufḳa ṭâḳatleri yoḳ
Raḥmândır Teñriniñ raḥmeti pek çoḳ
Me'mûldir cümleyi itmesi mesrur

Ḥadîsde buyurdı Ḥabîb-i Vehhâb
Yoḳdur ümmetime aḫretde 'azâb
'Azâb[ı] dünyâda çekdiği 'iḳâb
Aḫretde ne 'azâb ne 'iḳâb görür

Ṣaḥîḥdir bu ḥadîs gerçi ey ḳardaş
Lâkin sen rûz u şeb dök gözünden yaş
İtme ġurûr olma şeyṭâna yoldaş
Çünki bu ġurûr ile oldı ol menfûr[62]

[62] **Çünki ġurûr ile oldı ol menfûr** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.681)

جوق ایدرلر استغفار قرداشلر
دوکرلر کوزلردن قانله یاشلر
دوشمز بو قیشه اغلشر طاشلر
انسان حیوان اکا دوبری بیلور

یازکلوب کومدن اولدی جون انسان
قیش کلوب قالدی لحجنا حیوان
اغلایوب یالوارهلوم الیتیون غفران
دیرلر عفو ایله بزی ای غفور

بوندن اشد ایمش جهنم قیشی
تعذیب ایدرلر اندهکی کشی
عاقللره خارجدر تکرینک ایشی
هر شیده وار حکمت بزلره مستور

ظلم ایلمز ناره ذرهجه خدی
لایق اولدق کلدی بزه بو شتا
اعماله کوره دیر هر کسه جزی 61
تقصیر ایدن لابد جزاسین بولور

DSCN0763

Çoḳ idelim istiġfârı ḳardaşlar[63]
Dökelim gözlerden ḳan ile yaşlar
Döyemez bu kışa aġaçlar ṭaşlar
İnsân ḥayvân aña döyemibilür

Yaz gelüb semûmdan öldi çok insân
Ḳış gelüb ḳırıldı bî-ḥisâb ḥayvân
Aġlayub yalvaralum isteyüb ġufrân
Diyelim 'afv eyle bizi ey Ġafûr

Bundan eşedd imiş cehennem ḳışı
Ta'zîb iderler[miş] anda serkeşi
'Akıldan ḫâricdür Teñriniñ işi
Her şeyde var ḥikmet bizlere mestûr

Ẓulm eylemez nâsa zerrece Ḫudâ
Lâyıḳ olduḳ geldi bize bu şitâ
A'mâle göredir herkese cezâ
Taḳṣîr iden lâ-büd cezâsın bulur

[63] **Çün idelim istiġfârı ḳardaşlar** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.681)

او نسبت ایلاڭ کمدی ناریله

المادن ارمود دن طلی اولدی قور

صو قاقلر بوزیله قاریله طولدی

دکان دکرمنلر قپاندی قالدی

براودن براوه کن بلمز اولدی

جن غرونه جقدی بر طبله کومور

جوجقلر طندورڭ باشنه اوشدی

غریبلر مسکینلر کلخانه دوشدی

بولجیلر یازین اوشوب شاشدی

کمسی غور تولوب کمسی اولور

عالمڭ کتابنه سوینه بیلورلر

کاملر قصه دن حصه اولورلر

دونوکون توبیه مشغول اولورلر

دیرلر قیامتڭ زوزی کلیور

DSCN0764

Ünsiyyet eyledik şimdi nâr ile
Elmadan armuddan ṭaṭlı oldı ḳor

Ṣoḳâḳlar buz ile ḳar ile ṭoldı[64]
Dükkân değirmenler ḳapanub ḳaldı
Bir evden bir eve gidilmez oldı[65]
Beş ġuruşa çıḳdı bir ṭabla kömür[66]

Çocuḳlar ṭandırıñ başına üşdi
Ġarîbler miskinler külhâna düşdi
Yolcılar yazıda üşüyüb şaşdı
Kimisi ḳurtulur kimisi ölür

'Âlimler kitâbın sırrın bilürler
Kâmiller ḳıssadan ḥisse alurlar
Dün ü gün tevbeye meşġûl olurlar
Dirler ḳıyâmetiñ rûzı geliyor

---

[64] **Zuḳâḳlar buz ile ḳar ile ṭoldı** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.680)
[65] ***Bir köyden bir köye* gidilmez oldı** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.680)
[66] ***Üç* ġuruşa çıḳdı bir ṭabla kömür** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.680)

تنزه شوید اکلەنز مثال ذنبور

کورمش بوبله برشتاب بیرلر

اجدادیمز دخی کورمش دیرلر

عاقللی اغلیور غم غصه بیرلر

عارف اولن بونن جونه عبرت الور

کوبه کبی جل دکتی یکمیکی باردق یارلدی

فیون کجی سائر حیوان قریلدی بو

بومصیبت بزه حقدن ویریلدی

صانمکز کیمه عجبس اولیور

بادشاهی بزه مصلت ایتدی

قلبندن عدالت مرحمت کتدی

امر حلاق ایله خلقه انجتدی

الله میانلی قول ایتدی صانور

اولیمز دخی طولدی قاریله ٥٦

ازقلدیکمز طاغلر طاشلر یاریله

DSCN0765

Titreşüb iñleriz misâl-i zenbûr

Görmemiş böyle bir şitâ pîrler
Ecdâdımız daẖi görmemiş dirler
'Aḳıllar ağlaşub ġam ġuṣṣa yirler
'Ârif olan bundan çoḥ 'ibret alur

Küb kübecik desti bardaḳ yarıldı
Ḳoyun kiçi sâ'ir ḥayvân ḳırıldı
Bu muṣîbet bize Ḥaḳdan virildi
Ṣanmañız [anı] kim 'abes oluyor[67]

Pâdişâhı bize muṣallat itdi
Ḳalbinden 'adâlet merḥamet gitdi
Emr-i Ḥallâk ile ẖalḳı incitdi
Añlamayan anı ḳul itdi ṣanur

Evlerimiz daẖi ṭoldı ḳar ile
Az ḳaldı ki ṭağlar ṭaşlar yarıla

[67] **Şanmañız anı kim 'abes oluyor** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.680)

کمسی ویور عطی هم دیلر اندن دعا

کمسی ایلر جفا اشده صفا بونده دیر

کمی النی اوبر کوکانی خوشجه بیار

کمسی بقار دیر اشده صفا بونده دیر

کمسی جاندن سور حق متنه بدل اور

کمی باشندن قور اشده صفا بوندیر

کمی سی قدوسیا ایلر الاجان خدک

کمی ایدر جوده ازبی اشده صفا بو بونده دیر

برشدید فیش
قدوک
بیانده
کا
م

سنه بك ایکیوز قرقه کز اولدی

قیامت علامت ایلدی ظهور

برشدید فیش اولوب بکزمز صولدی

DSCN0766

Kimisi virir 'atâ
Hem diler andan du'â
Kimisi eyler cefâ
İşde ṣafâ bundadır[68]

Kimi elini öper
Göñlini ḫoşça yapar
Kimisi yıḳar deper
İşde ṣafâ bundadır

Kimisi cândan sever
Ḫizmetine pek iver
Kimi yanından ḳovar
İşde ṣafâ bundadır

Kimisi Kuddûsîyâ
Eyler aña cân fidâ
Kimi ider çoḳ ezâ
İşde ṣafâ bundadır

Bir Şedîd Ḳış
Kuddûsî Babanıñ
Kelâmı

Sene biñ iki yüz ḳırḳ sekiz oldı
Ḳıyâmet 'alâmeti eyledi ẓuhûr
Bir şedîd ḳış olub beñzimiz soldı

[68] **İşde şafâ andadır** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.639)

قدوی دور رادیم
عشقه اولدی کلشادیم

اولبر بحر عمماندیر
اولدیجی بو طرز السون

ح

ولہ

عشق نکار قندیر شوق طرب انده دیر

حق دیلی ویرانه دیر اشته صفا بونده دیر

عشقه اویاندیر دلی نکریه هم سوکولی

عاشق دیرلی دلی اشته صفا بونده دیر

کمی ویرر نان آش قوریلنه جان باش

کمی آتر اکا داش اشته صفا بونده دیر

کمی محبت ایدر ویرر اکا سیم ذر

ح

کمی ده سوکر دوکر اشته صفا بونده دیر

DSCN0767

Ḳuddûsî-durur adım
'Işk oldı ki üstâdım
Ol bir baḥr-i 'ummândır
Olduḳça bu ṭarz olsun

(…)

'Işḳ-ı nigâr ḳandedir
Şevḳ-ı ṭarab andadır
Ḥaḳ dil-i virândadır
İşde ṣafâ bundadır

'Işḳa uyandır velî
Teñriye hem sevgüli
'Âşıḳa dirler deli
İşde ṣafâ bundadır

Kimi virir nân u aş
Ḳor yolına cân ü baş
Kimi atar aña daş
İşde ṣafâ bundadır

Kimi maḥabbet ider
Virir aña sîm ü zer
Kimi de söğer döğer[69]
İşde ṣafâ bundadır

---

[69] **Kimi de döğer söğer** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.639)

دلدار الیم ایرمز
اغیاری کوزوم کورمز
بر محبوب نایاندیر
اولدیجم بوطرزاولسون

بو عشقه نهایت یوق
بر دریاکه نهایت جوق
عاشقه ایشی افغاندر
اولدیجم بوطرزاولسون

پروانه اولور مشتاق
شمعی جان ایدر احراق
بلبلکاره خیراندیر
اولدیجم بوطرزاولسون

من ترکی سوا ایتدیم
همم میلی خدا ایتدیم
جسمم یاره باواندیر
اولدیجم بوطرزاولسون

دیوانه بیم الله
همم قولم او سلطانه
جون او شاهشاهاندر
اولدیجم بوطرزاولسون

DSCN0768

Dildâra elim irmez
Aġyârı gözüm görmez
Bir maḥbûb-ı tâbândır
Olduḳça bu ṭarz olsun

Bu 'ışḳa nihâyet yoḳ
Bir deryâ ki nihâyet çoḳ[70]
'Âşık işi efġândır
Olduḳça bu ṭarz olsun

Pervâne olub müştâḳ
Şem'a cân ider iḥrâḳ
Bülbül güle ḫayrândır
Olduḳça bu ṭarz olsun

Men terk-i sivâ itdim
Hem meyl-i Ḫudâ itdim
Çeşmim yaşı bârândır
Olduḳça bu ṭarz olsun

Dîvânesiyem anıñ
Hem ḳulı o sulṭânın
Çün ol şâh-ı şâhândır
Olduḳça bu ṭarz olsun

[70] **Bir deryâ ki gâyet çoḳ** (Doç. Dr. Ahmet Doğan, a.g.e., s.676)

محتاجکم انعام ایت مهمانکم اکرام ایت

احسانکی اتمام ایت یا حضرت مولانا

قپوکده جود محتاجان ایرر مراده هران

دورکده گورر دوران یا حضرت مولانا

من جلیز یوق کمره لاکین دیدیم او والله

کلدم سکا شیء لله یا حضرت مولانا

عارفلرک سلطانی دردلولره درمانی

قدوسنک جانانی یا حضرت مولانا

علی

وله

یارمش همی خوباندر

اولدقجه بو طرز اولسون

جانم اکا قرباندر

اولدقجه بو طرز اولسون

خمر عشقی ایتدم نوش

الدوم تا ابد سرخوش

عشق هر درده درماندر

اولدقجه بو طرز اولسون

۲۲

DSCN0769

Muḥtacıñam in'am it
Miḥmânıñam ikrâm it
İḥsanını itmâm it
Yâ Ḥażret-i Mevlânâ

Ḳapuñda çoḳ muḥtâcân
İrer murâda her ân
Devriñde sürer devrân
Yâ Ḥażret-i Mevlânâ

Mencileyin yoḳ gümrâh
Lâkin didim Eyvallâh
Geldim saña şey'li'l-lâh
Yâ Ḥażret-i Mevlânâ

'Ârifleriñ sulṭânı
Dertlüleriñ dermânı
Ḳuddûsîniñ cânânı
Yâ Ḥażret-i Mevlânâ

Yârim şâh-ı ẖûbândır
Olduḳça bu ṭarz olsun
Cânım aña ḳurbândır
Olduḳça bu ṭarz olsun

Ḫamr-i 'ışḳı itdim nûş
Oldum tâ ebed sarẖoş
'Aşḳ her derde dermândır
Olduḳça bu ṭarz olsun

اختیار ایله سببسز ایلجیه شامده لر سور

کلا کوکول ایله فراغت سکا ایلر جوق ظرار

عملده لر قیلر فراغت الاجکوب علم نوح

کر شکایت ایلر ایسک اشنه دوا نه اشنه درد

تمت تمت

قدوی

سنین ولیلرک هی یا حضرت مولانا

عفوایت بو بز کمراهی یا حضرت مولانا

بدکار اواریم بر ذنبلی جاریم

عاصی بزی قاریم یا حضرت مولانا

غایت عظیمدر جاهیمک محبوبیدر اللهک

دارالامان درکاهک یا حضرت مولانا

سن شول اولو سلطانسک کنز دردی مردانسک

هم معدن عرفانسک یا حضرت مولانا

جون طفلکه ای سلطان افلاره ایتدک سیران

اولدی رها اکا خیران یا حضرت مولانا

DSCN0770

İẖtiyar eyle sebebin eyleyeh şamdan sefer
Gel gönül eyle ferâġat saña eyler çoḳ żarar
Cümleden ḳılar ferâġat el çeküb 'Âşık 'Ömer
Ger şikâyet eyler anıñ işte divan işte sen

Temmet

Ḳuddûsî

Sensin velîler şâhı
Yâ Ḥażret-i Mevlânâ
'Afv it bu biz gümrâhı[71]
Yâ Ḥażret-i Mevlânâ

Bed-kâr u âvâreyim
Pür zenb-i bî-çâreyim
'Âsî yüzi ḳâreyim
Yâ Ḥażret-i Mevlânâ

Ġâyet 'aẓîmdir câhıñ
Maḥbûbısın Allahıñ
Dârü'l-emân dergâhıñ
Yâ Ḥażret-i Mevlânâ

Sen şol ulu ṣultânsıñ
Ki server-i merdânsıñ
Hem ma'den-i 'irfânsıñ
Yâ Ḥażret-i Mevlânâ

Çün ṭıfl iken ey Sulṭân
Eflâki itdiñ seyrân
Oldu melâ'ik ẖayrân
Yâ Ḥażret-i Mevlânâ

اهلنه سله کامی جاهیله سزمی بتش
نوروزه کیم دنه اومارسن جلیلده کولمه بتش

علم شوق

طاقتم طاق الدی ای دل اشته جانانه اتشه
مقصودوك وار ایسه کل اشته یغوا اشته که
بوکلریلی حاضر مهیا البوب اول سروقت
کبدابسك مانعیك یوق اشته کروا اشته که
نوز قرام رسوای اولور سوله بازیوق او الورادکه
خلوق عالم سیر ماتمل کمسه کلمز دادکه
جان ممکن اولمز ایدی ای کوکل عنادکه
هل بره جقدیم ارادا اشته مبدا اشته سوبه

عقلكی باشکه جمع یت المرا حالك خراب
صوك بتشما نلوق فیه قلمز کسبه الده عتاب
کل وار ایسه اقتداریك ویر اسه خصمه جواب
غافل اولمه کوزلریك اچ اشته دشمان اشته که

47

DSCN0771

Ehline (…) cahile söz mü yeter
Muradı kimden umarsıñ
Celîlede kelam mı biter

'Âşık 'Ömer

Ṭaḳtım ṭâḳ aldı ey dîl işte cânân işte sen
Maḳṣuduñ var ise gel işte (…) işte sen
Buñlarıñ ḥâẓır (…) eyleyüb ol sırr-ı vaḳit
Gide iseñ mâni'îñ yoḳ işte kervân işte sen

Ḳorḳarım rüsvây olursun yazıḳ olur adına
Ḫalḳ-ı 'âlem seyre mâil kimse gelmez dâdıña
Çare mümkün olmaz idi ey gönül 'inâdıña
Hele ben çıḳdım aradan işte meydan işte sen

'Aklını başına cem' it ölmeden ḥaliñ ḫarâb
Ṣoñ pişmanlıḳ fayda ḳalmaz kimseye itme 'ıtâb
Gel var ise iḳtidarın viresen ḫaṣmına cevab
Ġafil olma gözleriñ aç işte düşman işte sen

عاشقه

بر دلبر بدیع الابسام مجلسده اجازات وار میدیر

هر کیم زلدان عاشقه نه میل محبت وار میدیر

صیوندی قوینو ماکیرسه دیسم خدمت وار میدیر

عاشقه اندان زیاده دخی دولت وار میدیر

صیوندی قوینو کیرسه تسلیم اتسه هر یانین

کل بر وجانیم دیسم او بسم انلاح کردانه

تا کیجه لر صبح اولنجه کوردیکم انبلدا احسانده

عاشقه دنیا اندان زیاده بر فضیلت وار میدیر

کشتی بنلدی سودیکی دلبر اولمصیده بی اداب

بی اداب دلبر سوانلر قازانیر بودار دکی هب

تا کیجه لر صبح اولنجه اقار دیدام روز و شب

عاشقه اندان زیاده دخی دولت وار میدیر

دیرکی عمر سحر وقتی اویاندیر دیدیکم دلبری

کیدر روب بر بر لبا لیه هم بلینه خنجری

عزمی حمام ایلیوب بابا کلسه اول بری

بره انا جانیم دیسم کنده کلمکه نیت وار میدیر

تمت

DSCN0772

'Âşık 'Ömer

Bir dilber medh eylesem mecliste icâzet var mıdır
Her güzelden 'âşıka meyl ü muḥabbet var mıdır
Ṣoyunub ḳoynuma girse disem ḫizmet var mıdır
'Âşıka andan ziyâde daḫi devlet var mıdır

Ṣoyunsa ḳoynu[ma]girse teslim itse her yanını
Gel berü cânım disem öbsem anıñ gerdânını
Tâ giceler ṣubḥ olunca görürüm anıñ iḥsânını
'Âşıkına [daḫi] andan ziyâde bir faẓilet var mıdır

Kişiniñ sevdiği dilber olmaṣaydı bî adâb
Bî adâb dilber sevenler ḳazanır bu derdi heb
Ta giceler ṣubh olunca aḳar didem ruz-ı şeb
'Âşıḳa andan ziyâde daḫi devlet var mıdır

Dir ki Ömer seher vaḳti uyandırırım dilberi
Giydirüb bir bir libasın hem beline ḫançeri
'Azm-i ḥammâm eyleyüb yanımca gelse ol beri
Ben ana cânım dedim gine gelmeğe niyet var mıdır

Temmet

عاشقنه

24 حسنا برمشتم وار جوان الله سوار سان

ارضوما بنیم سندان بربوسه اولوم حقنی سوار ایسهك

ادیبه ایدار یوزبیك جنت واصفیه ایدار بنا همت

شفاعت كا نبی محمد رسول الله سوار ایسكم

ابچ زام زام كبی ابی صبح ایدارلر ماهی تابی

كوكدانه اینان دورت كتابی كلام الله سوار ایسك

~~اجرو هلال~~

ابرولری هلال ماهم بنم كوزلری سیاهم

مكه بیان ابراهیم خلیل الله سوار سم

عاشق الدوم دوزدونه بعمد هجران اودونه

قوه سو مبارك هم مدینه كعبة الله سوار ایسكم

تمت

DSCN0773

'Âşık 'Ömer

Ṣana bir minnetim var civân Allahı seversen
Arżumânım senden bir buse ölüm Ḥaḳḳı severseñ

Adın ider yüz biñ cennet vaṣfın ider bana himmet
Şefâ'at gani Muḥammed Resulullahı sever iseñ

Ab-ı zemzem gibi abı medḥ iderler mâhi tabı
Gökden inen dört kitâbı Kelamullahı sever iseñ

Ebruları hilal mâhım benim gözleri siyahım
Mekke-i beyân İbrahim Ḫalîlullahı seversen

'Âşık oldum döne döne baḳma hicrân oduna
Ḳohusu mübârek hem Medîne Ka'betullahı sever isen

Temmet

دیوان

چشمی جلاد ولسم بوکون کلمش دوقان استرمداد

جمله واریم وریرم آلمازینه جان استرمداد

خسته‌لر قویموش گزار تیر وکمان ایله کوکسوده

طیغنه قارشو طورور بیر قهرمان استرمداد

بزمی سنطور ایله سیدکمانی ارغون

مطربیا ساقی شرابی ارغون استرمداد

تازه محبوبی سوار سکله قیل تحمل جوریته

بودمی دورانی سندان هر زمان استرمداد

ورده یا شنداه صوکره کوکلوم اختیار اولدم دیو

شمعیا حز منجمی سندان بیرجوان استرمداد

م م

غزل شعی

درت لبیک درمانی سنسن یا حبیبی کردکار

انس جن کوکده ملکا الهی یا کیکه ذکر ایدار

حرمنجو یاران دیلدی جمله اشیاکی فروار

صدقیله کمز ذکر ایدرسه صکنی دار القرار

حضرت جبرائل امر اولدی واردی جنته

اول براقی کوردی کیم جاکمده اهی انتظار

DSCN0774

Divan

Çeşm-i cellâdım bugün gülşende ḳan ister meded
Cümle varım virdim almaz yine cân ister meded

Ḥışımla koymuş gezer teber kemânıñ üstüne[72]
Ṭiğine karşu ṭurur bir ḳahraman ister meded

Bezm-i ney sanṭûr ile sînekemân-ı erġuvan
Mıṭrıb-i sâḳî şarâb-ı erġuvan ister meded

Taze maḥbûbı seversen ḳıl taḥammül cevrine
Bu dem-i devrânı senden her zaman ister meded

Ḳırḳ yaşından sonra gönlüm iḫtiyar oldum deyû
Şem'îya ḫizmetçi senden bir civân ister meded[73]

Gazel-i Şem'î

Dertleriñ dermânı sensin ya habib-i Kirdigâr
İns ü cin gökde melekler ism-i pâkiñ zikr ider[74]

Ḥürmetiñçün yaradıldı cümle eşya ki ne var
Ṣıdḳ ile kim zikr iderse meskeni dârül-ḳarâr[75]

Ḥażret-i Cebrâil emr oldı vardı cennete
Ol Burakı gördü kim çekmekte âh-ı intizâr

---

[72] **Ḥışımla koymuş gezer teberi semânıñ üstüne** (Ümran Aşıkferki, a.g.e., s.31)
[73] **Şem'îya ḫizmetçi benden bir civân ister meded** (Feyzi Halıcı, a.g.e., s.11)
[74] **Dertleriñ dermânı sensin ya habib-i Kirdigâr/Ḥürmetiñçün yaradıldı cümle eşya ki ne var** (Feyzi Halıcı, a.g.e., s.90)
[75] **İns ü cin gökde melekler ism-i pâkiñ zikr ider/Ṣıdḳ ile kim zikr iderse meskeni dârül-ḳarâr** (Feyzi Halıcı, a.g.e., s.90)

25

معدن لطف سعادت تاجنی الدی بله

چون سکا معراجی وردی خالق لیل نهار

منبع اسرار حق اولدی مبارک صدرکز

امهانی خاکسنده الدی یتمش بیک ملک

جمله معنای کتاب اللهک سر سبحانه خزندار

مسجدی اقصایه دیک اهیک اولدی پایه دار

انبیا ارواحنه اولدوکی امام انلره سکا

فتح اولوب گوکلرک قپوسی اندی نورده فردوسه

اندیلر تعظیم تکبیر بیعت اشکار

شاد اولوب هفت آسمان اندی قدومله افتخار

جعدی مشکبارکه باغی جنان زینتلنور

حمد اسرار حدا بتمز یکیک اولدی عیان

نم تکهلا اتمدیکی کندو را اصلا اعتبار

قاب قوسین اولدی دوستکه اولدوکی جوار

بیر مناجاتکه قبول انته افندم ال امان

اولا براتیک دستیمی شیمی قولوکی طوتمه دمر

تمم

م م

DSCN0775

Ma'den-i luṭf u sâ'adet tâcını aldı bile
Çün saña Mi'racı virdi Ḫâliḳ-i leyl-ü nehar

Menba-ı esrar-ı Ḥaḳḳ oldu mübârek ṣadrıñız
Ümmühânî ḥânesinden aldı yetmiş biñ melek[76]

Cümle ma'nâyı Kitabullaha sensin ḫaznedâr
Mescid-i Aḳṣa 'ya dek ahıñ oldu pâyidâr

Enbiyâlar ruḥuna olduñ imâm anlar saña
Feth olub gökler ḳapusı indi nûrdan nerdüban

İtdiler ta'ẓim-i tekrimle bî'at-ı âşikâr
Şâz olub heft asumân itdi ḳudümle iftiḥâr

Çıḳdı istiḳbâliñe baġ-ı cinan zinetlenür
Cümle esrar-ı Ḥuda tebrikine oldu 'ayân

Nim nigehle itmedin kendüye aṣla 'itibâr
Ḳâbe-Ḳavsin oduna dostuña olduñ civar

Bir münâcâtıñ ḳabûl itse efendim el amân
Ol Buraḳ'ın ra'sını Şem'î ḳuluñ ṭutmaḳ umar

Temmet

[76] **Menba-ı esrar-ı Ḥaḳḳ oldu mübârek ṣadrıñız/Cümle ma'nâyı Kitabullaha sensin ḫaznedâr** (Feyzi Halıcı, a.g.e., s.90)

دیوانِ شمعی

اوکسوزام یارتنها جانانه یول ویره رم

اولمدان بیر جمعیت یارانه یول ویررم

واردی حسرت گریانیم وصید قده یولکه کوزوم

بلکی ایلر بیر دو التمانه یول ویراریم

وصلتی یاری میسّر ایلر لطفی کردیگار

اختیاریم گتندی الدان قلمدی صبره قرار

چوخ زمانه دیر ایلریم یعقوب مثلی اهزار

یوسفوم وار مجری زندانه یول ویره رم

داری غربتدان خلاص ایتدی شکری یزدان ایلیم

بو بلا قفتانینی چاکی گریبان ایلیم

باغی حسرت تد ونیم بیکه اه افغان ایلیم

یا الهی بو بلبلام گولستانه یول ویررم

یاندیریب دیل شمعنی گوز یاشی دوگدی کاریمز

روزگاری غربت المشتدا اولان واریمز

چقمدان علی عدالت تختنه خنکاریمز

پادشاه اچیق بالیر ایوب دیوانه یول ویره رم

DSCN0776

Divân-ı Şem'î

Öğsedim yâ Rabbenâ cânâna yol vir varayım
Ölmeden bir cem'iyyet-i yârâna yol vir varayım
Derd-i ḥasretle başım yaṣdıḳda yol bekler gözüm
Belki eyler bir devâ Loḳmân 'a yol vir varayım

Vuṣlat-ı yâri müyesser eyle luṭf-ı girdigâr
İḫtiyârım gitti elden ḳalmadı ṣabra ḳarâr
Çoḳ zamandır eylerim Ya'ḳub misali âh u zâr
Yusufum var ḥücre-i zindana yol vir varayım

Dar-ı ġurbetten ḫalâṣ it şükr-i Yezdân eyleyem
Bu belâ ḳaftânını çâk-ı giribân eyleyem
Baġ-ı ḥasretde nice biñ ah u efġân eyleyem[77]
Ya İlâhi bülbülem gülşene yol vir varayım

Yandırıb dîl Şem'îni gözyaşı dökmek kârımız
Rüzigâr-ı ġurbet almış elde olan varımız[78]
Çıḳmadan 'adl-i 'adâlet taḫtına ḥünkârımız
Baş açıḳ yalın ayaḳ dîvâna yol vir varayım

---

[77] **Baġ-ı ḥasretde nice bir böyle feryad eyleyem** (Feyzi Halıcı, a.g.e., s.49)
[78] **Rüzigâr-ı ġurbet almıştır olanca varımız** (Feyzi Halıcı, a.g.e., s.49)

نعت رسول

سحر وقتنه عشقا قام دیرم یا حی یا قیوم

سماوانی طوطوب آهیم دیرم یا حی یا قیوم

او وحدت باغینه گیردیم محبت گوللرین دردیم

حقیقت بلبلون گوردوم دیرم یا حی یا قیوم

اولیادان همت الدیم دوشوب خشوعه صیلنه دالدیم

جمالیک شمعه یاندیم دیرم یا حی یا قیوم

احمدام برم بو میدانده بنا صورات بو جسم جان

بوگون تخت جقوب سلطان دیرم یا حی یا قیوم

تمت

96

DSCN0777

Na'at-ı Resûl

Seher vaḳtine 'uşşaḳam
Direm ya Ḥayyu ya Ḳayyûm
Semâvâtı ṭuṭup ahım
Direm ya Ḥayyu ya Ḳayyûm

O vaḥdet bağına girdim
Muḥabbet güllerini derdim
Ḥaḳîḳat bülbülün gördüm
Direm ya Ḥayyu ya Ḳayyûm

Evliyâdan himmet aldım
Düşüb 'aşḳ seline daldım
Cemâliñ Şem'ine yandım
Direm ya Ḥayyu ya Ḳayyûm

Aḥmedem ben bu meydanda
Bana ṣûret bu cism-i cân
Bugün taḥt çıḳub sulṭân
Direm ya Ḥayyu ya Ḳayyûm

Temmet